ԼՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 346 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ— 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1858

ԱՇԱՐԱՀ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է . . . 130 ղրշ
Վեցամսեայ „ . . . 70 „
Եռամսեայ „ . . . 40 „
Մէկ ծանուցումը առջին 3 ղուռուշ է։
Յառաջադրութիւնները կանխիկ են։
Յառաջադրութիւնները ամեն ամսոյն 1 ին եւ 16 ին կը սկսին։

Դուրս երթալիք լրագիրներուն ծանրոյ. Ցախքը ամեն մէկ թիւին համար 20 փարա է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որեւէ գրութիւն, խմբագրին պիտի ուղղուի. եւ ասոնց ծանրոյն ծախքը խրկողին վրայ է։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՒՊՕԼԻՍ 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Այս շաբթու Եւրոպայէն կարեւոր լուր մը չկայ։ Լրագիրներուն էջերը զլխաւորապէս Չինաստանի Ֆարոնի եւ ուրիշ հեռաւոր երկիրներու լուրերովը զբաղած են, որոյմէ մէկ քանին արժան կը համարինք մենք ալ հրատարակել։

Անգղիական թագաւոր լրագիրը մեծ գոհութիւն կը ցուցնէ Չինաստանի հետ եղած դաշնագրութենէն։ Անգղիոյ կողմէն ճեպաւն դեսպան մը պիտի նստի կըսէ Թիէն-Զին քաղաքը։ Բէքին մայրաքաղաքին մէջ անգղիական դպրոց մը պիտի բացվի։ Չինաստանի ամեն կողմը պիտի բացվի ամեն ճանապարհորդներու, եւ զլխաւորապէս Եանկ-Զէ-Քիանկ գետը ամեն առեւտրական նաւերուն պիտի բացվի։ Քրիստոնէական կրօնքին կատարեալ թոյլատրութիւն պիտի ըլլայ։ Չինաց կառավարութիւնը դեսպան մը պիտի խրկէ Լոնտրա եւ 3,200,000 լիրա պատերազմական ծախք պիտի վճարէ Անգղիոյ տերութեան։

———

Չինաստանի մէջ պատահած վերջին անցքերուն վրայօք Մարտաւէն յուլիս 5 թուով հետեւեալ լուրերը կը գրեն։

„Ռանի մը վերաւորեալներ ունինք հոս Պ. ամբօյի մէջ պատահած վերջին կռիւէն ետքը հոս խրկված։ Յիշեալ կռիւը բաւական մեծկակ անցք մը ըլլալուն՝ արժան կը համարինք անոր գլխաւոր պարագաները ծանուցանել։

„Անգղիացի վաճառական մը Գաղղիական ըսված կղզիին քով երկաթնեռած նաւու մը տախտակամածին վրայ իրիկուն մը պարած ժամանակը՝ տեսաւ որ կղզւոյն մէջ բլուրի մը գլխուն վրայ բազմաթիւ լապտերներ կը շարժին։ Պասկած ըրաւ որ չինացւոյ զինուորները հոն մարտկոց կը շինեն՝ անգղիական Ֆրէգատը թնդանօթակիր շոգենաւը զարնելու համար որ ծովեզերքին մօտ կը կենար, եւ նորոգութեան դէպք ունենալով ըստ բաղնութիւնները մէջէն հանված էին։ Անգղիացի վաճառականն՝ իր այս ըրած դիտողութիւնը շուտ մը գնաց հեռուն ապատող անգղիական Էրիզ անուն պատերազմական շոգենաւին հրամանատար Ֆէնքինկ նաւապետին իմացուց։ Նաւապետն անմիջապէս մարդ խրկեց, թնդանօթակիր շոգենաւէն օգնական զինուորներ բերել առաւ, եւ հարիւր զինեալ մարդիկ պատրաստելով Գաղղիական կղզին երթալու դիշերուան ժամը չորսին միջոցները։

„Գիշերը սաստիկ մութ ըլլալով, խոհեմութիւն չէր դաշտերուն մէջը երթալ. ուստի նաւամատոյցին ճամբէն Սան-Զիանկ քաղաքը գնայ ու դուռները սովորութեան հակառակ բայց գտնելով առանց տրդելքի ներս մտաւ։ Քաղաքին մէջ խոր լռութիւն տիրած էր եւ փողոցներուն մէջ մարդ մը չկար։ Ֆէնքինկ նաւապետը դաւաճանութենէ կասկածելով՝ քանի մը տուն բանալ տուաւ, ու երեք քաղաքացի բռնեց հետը առաւ իրրեւ առաջնորդ կամ պատանդ։ Բայց զօրքերը քաղաքին դռնէն դուրս ելլելու ժամանակնին, դրանը վրայ եղած մարտկոցէ մը յանկարծ ահագին կրակ մը բացվեցաւ իրենց վրայ եւ սաստիկ կոտորած սկսաւ ընել մէջերնին։ Զինուորներէն մէկը քսան եւ եօթն գնդակէ զարնվեցաւ, վեց հոգի ալ՝ մէկը 18, մէկը 15, մէկը 10 եւ ամենէն բաղդաւորը 5 գնդակով զարնվեր էր։ Ֆէնքինկ նաւապետն ալ վերքով դոցվեցաւ. մանաւանդ կուրծքէն երկու ծանր հարուած առեր էր՝ որով բերնէն արիւն գալ սկսաւ։

„Չինացիք իրենց թնդանօթներն այսպէս մէկանց պարպելէն ետեւ՝ ձգեցին լեռները փախան եւ միայն երկու հոգի Տոմբոս տեղակալին տարձանակի հարուածներէն զարնվեցան։ Անգղիացիք դիշերուան մութին եւ տեղերուն անծանօթութեանը պատճառաւ չկրնալով թշնամիներն հալածել, պատանդ առնված երեք չինացիներն ապաննեցին հոն եւրոպացւոց արիւնը թափված տեղը։

„Հետեւեալ օրը՝ այս անցքն իմացվելուն պէս՝ անգղիացւոց Լամէլ անուն ծովային հրամանատարը չորս թնդանօթակիր շոգենաւներու հրաման ըրաւ որ երթան նաւամատոյցին առջեւ կենան ու Սան-Զիանկ քաղաքը ռմբակոծեն։ Ութիւ շոգենաւերէ ալ թնդանօթաձիգներու խումբ մը կազմելով՝ Տանիմարքացւոց կղզին մէջ բլուրի մը վրայ հանեց որ հրալից նիւթեր արձակեն քաղաքին վրայ։

Քաղաքին բնակիչները՝ յառաջուցմէ իրենց իմաց տրվելով՝ ժամանակ ունեցան իրենց ընտանիքն ու ծանրագին ինչքերը քաղաքէն փախցունելու, եւ յուլիս 2 ին առաւօտուն կանուխ Սան-Զիանկ քաղաքը ռմբակոծիլ սկսաւ ծովէն ու ցամաքէն շարունակ երկու ժամ։ Գաղղիոյ, Անգղիոյ, Միացեալ-Նահանգաց եւ Սպանիոյ հիւպատոսները՝ բարեմիտ հեռաքրքիր եւրոպացւոց հետ՝ հանդիսատես էին այս վրիժառութեան գործին։ Աւաւօտեան ժամը տասն եւ մէկին Սան-Զիանկ քաղաքը աւերակներու շեղջակոյտ մը դարձած էր։ Զինարուեստից պաշտօնակալներու խումբ մը խրկվեցաւ որոնելու թագաւորութեան արդիւնքը երթան աչքովնին ստուգին։ Ֆէնքինկ նաւապետը ծանր վիճակի մէջ է. բայց կը յուսացվի որ մեռնելէ կազատի։„

Գաղղիոյ զինուորական Մոնիթեր լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Չինաստանի Գաղղիական նաւախուժին հրաման դայեր է Քոչինչինի վրայ երթալու եւ հոն քրիստոնէից դէմ եղած հալածանքներուն վրէժն առնելու։

———

Ֆարոնէն յուլիս 10 թուով լուրեր առնված են որոյմէ կերեւի թէ Ֆարոնի կառավարութիւնը Եւրոպական տէրութեանց հետ ըրած դաշնագրութիւնները լեռվին գործադրելու համար զանազան օգտակար առնչութիւններ կընէ։

Ֆարոնի կայսրը հրովարտակ հաներ է որ վաճառականաց Պօրսաներ հաստատվին իր զլխաւոր վաճառաշահ քաղաքներուն մէջ՝ ուր վերջին դաշնագրութեան համեմատ եւրոպացի վաճառականաց տուներ բացվելու վրայ են. ասկէց զատ վաճառականաց միջնորդներ (տելալ) կը սահմանէ՝ զանազան ազգաց հետ առեւտրական յարաբերութիւնները դիւրացնելու համար։

Միացեալ-Նահանգաց կառավարութիւնը քանի մը ընծայներ խրկած էր Ֆարոնի կայսեր՝ որոց մէջ նաեւ փոքրիկ երկաթուղի մը եւ էլեքտրական հեռագիր մը կար։ Հեռագիրը Ֆարոնցի ճարտարապետի ձեռօք հաստատվեցաւ եւ հիմա կատարեալ յաջողութեամբ կը բանի հինգ ժամու ճամբայ հեռաւորութեան մէջ։

Կայսրը վերջին ասպարեան դոհ ըլլալով այս գիւտէն՝ հրաման ըրեր է որ տէրութեան հինգ գլխաւոր գաւառները մայրաքաղաքին հետ հեռագրով կապվին, եւ Սիմօտա նստող ամերիկացի վաճառական մը առաջարկութիւն ըրեր է հեռագրի համար պէտք եղած բոլորն նիւթերը տալու։

Բայց ամենէն կարեւոր եւ երեւելի յառաջադիմութեան գործ մը կը համարվի՝ 1614ին քրիստոնէից դէմ եղած հրովարտակներուն խափանիլը։ Այսուհետեւ Ֆարոնի ծովեզերեայ քաղաքները նստելիք եւրոպական հիւպատոսները կարող պիտի ըլլան քահանայներ տանելու հոն։ Պերոյիշեալ հրովարտակները սաստիկ սպառնալիքներով արգիլած էին հռոմէական քահանայներուն Ֆարոնի երկիրը մտնել ու բնակիլը։

———

Անգղիոյ թագուհին օգոստ. 22 ին Օղլբրնի պալատը պաշտօնէից ժողով ընելով՝ հրաման ըրաւ որ խորհրդարանին բացվելը հոկտ. 4/16էն նոյեմբերի 6/18ին մնայ։

———

Անգղեայէն Ամերիկա հաստատված ներքնածովեան հեռագիրը բանելէ դադրեցաւ՝ հեռագրական պարանը ճնաված ըլլալուն պատճառաւ։ Այս դէպքը մեծ մտատանջութիւն պատճառեց Անգղիոյ մէջ. սակայն լրագիրներէն շատերը յոյս կը ցուցնեն թէ հեռագրական պարանին ճնաված կողմը դիւրաւ կը դտնվի, որովհետեւ կը կարծվի թէ ճնաված կողմը պարանին մէկ ծայրն է՝ ցամաքէն քիչ հեռու. վասն զի պարանին ծայրը բարակ շինված ըլլալով՝ հաւանական է որ դիւրաւ ճնաված ըլլայ։

———

Վիէննայէն հետեւեալ լուրը կը գրեն Ֆրանքֆօրթի Ժուռնալ լրագրին։

„Գարատաղ մէջ լուր կը պտըտի թէ Տանիլօ իշխանին եղբայր Միրքօին անդրանիկ որդին Գարատաղ իշխան պիտի ըլլայ Պ. Սուլթանին տիրական իշխանութիւնը ճանչնալով, եւ ասոր փոխարէն Գարատաղ սահմանը պիտի ընդարձակի։ Միրքօին երկու որդիքը արդէն եւ դարձան Փարիզէն՝ ուր իրենց կրթութիւնը կը լմնցընէին, եւ հիմա Ռաթարօ հասած են երեք դաղղիացի վարժապետներու հետ։„

Գաղղիական Բոնիթ լրագրին մէջ հրատարակված նամակ մը հետեւեալ լուրերը կուտայ։

„Աստրիոյ, Գաղղիոյ, Անգղիոյ եւ Ռուսիոյ երեսփոխաններուն ատիպմամբը՝ Գարատաղ Տանիլօ իշխանը վերջապէս յանձնառու եղաւ ետ տալու Ռօլշիմի մէջ առնվված կողոպուտը։ Ռ. Գաւառը կը բաղդէ այս գործին վախճանին դէմ. եւ կը պահանջէ յանցաւորներուն պատժվիլը՝ որոց ներում շնորհեր է Տանիլօ. ասկէց զատ կը պահանջէ որ Գարատաղցւոց գերի տարած անձինքը ետ տրվին եւ աւարառութենէն ճնաս կրողներուն ալ հատուցում ըլլայ։„

———

Պելճիքայի Էնդեբանդան լրագիրը կը ծանուցանէ թէ վսեմափայլ Ֆուատ փաշան Լոնտրա գացեր է եւ տասն օրի չափ հոն պիտի մնայ։ Կը կարծվի թէ այս ճանապարհորդութեան նպատակը Անգղիոյ մէջ եղած փոխառութեան գործը լրացընել է։

Լոնտրայէն սեպտ. 3/15 թուով լուր կուտան թէ Օսմանեան փոխառութիւնը հարիւրին մէկ գլխով կը փնտռվի եւ աւելի բարձրանալու երեւոյթ ունի։

Այս փոխառութեան վրայօք օգոստ. 18/30 թուով Լոնտրայի մէջ հրատարակված ծանուցումն հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրած է։

„Այս փոխառութեան յատուկնըպատակը Տաճկաստանի դանձուն վճա-

կը բարեկարգել ըլլալով, կայսերական կառավարութիւնը կը խոստանայ փոխառնված սահմանը հաւատարմութեամբ գործածել մանր եւ անտոկոս թղթադրամները վերցնելու՝ որոց կառավարութիւնը պատասխանատու է, եւ այս գործնական անմիջապէս պիտի կատարվի երբոր այս նպատակաւ պէտք եղած նոր կանոնագիրը պատրաստվելով բոլոր ազրութեան մէջ հրատարակվի։,,

---

Պարսկաստանի այս շաբթու հեռաւեալ կարեւոր լուրերը եկան Կ. Պոլիս։

Օգոստոս 18 ին օրը Ա. Շահը ինքնագիր նամակ մը խմացուց իր Սատրազամ Միրզա Էզա խանին, որ զինքն եւ երիս որդիքը՝ որոց մէկը դանձուց եւ միւսը պատերազմի պաշտօնեայ էին՝ պաշտօնէ ընկած են. եւ երեքն ալ առներնուն մէջ արդիւնցան ու մարդ չեն կրնար տեսնել։

Թէհրանի մէջ լուր կը պտըտէր թէ Սատրազամին այս անակնկալ անկումը՝ Ընդլեոյ հետ եղած վերջին պատերազմին պատճառները Ա. Շահին հրամանաւը քննվելէ ետեւ վճռվելիք է։

Կըսվի թէ այսուհետեւ Սատրազամի պաշտօնը պիտի վերնայ եւ երկրին կառավարութիւնը հինգ դլխաւոր պաշտօնեայներու ժողովին պիտի յանձնվի՝ որոց ամենքնալ ուղղակի պատասխանատու պիտի ըլլան թագաւորին՝ թէ իրենց եւ թէ իրարու գործերուն համար։

Լուր կը պտըտէր նաեւ Թէհրանի մէջ թէ Ֆէրուխ խանը անդամ անուաներ է վերոյիշեալ ժողովին՝ արտաքին գործոց պաշտօնեայ ընտրվելով, եւ Թէվրիզի նահանդ կուսակալն ալ նոյն ժողովին անդամ անուաներ է։

Այս փոփոխութիւնը ամենակարեւոր դէպք մը կը համարվի Պարսկաստանի համար. որովհետեւ կըսվի թէ կառավարութեան բոլոր պաշտօնատարներն ալ ղիպի փոխվին, եւ տերութեան բոլոր եւրոպացոց հաշիւները պիտի քննվին։

Ընդլեոյ լուրերը խիստ երկար եւ մանրամասն նամակներ կը հրատարակեն Ընդկոստանի մէջ պատահած վերջին անցքերուն վրայ, որոց դլխաւորները արժան կը համարինք քաղելով հոս դնել։

Ընդղեական զօրքերը յուլիս ամսոյն սկիզբները բոլորովին զբաղած էին իրենց պատասպարաններ պատրաստելու որ անձրեւներուն ժամանակն հանդիստ անցուցնեն։ Երդէն օդերն աւելի սկսելով՝ պատերազմական գործողութիւնները դադրած պես էին։

Ռամբօրի Նապալը՝ որ հաւատարիմ կեցած էր անդղեացւոց, Ալբօլ զօրապետին այցելութիւն ըրաւ եւ մեծ պատուով ընդունվեցաւ անկէ։

Շահժանբուրի եւ Ժէլլահապատի դաւառները խաղաղցած են. բայց Ռոմանայի դրացի Ռաճան շատ նեղութիւն կը քաշէ տեղացիներէն քանի որ Մուլվի ապստամբապետին զլուխը անդղեացւոց յանձնեց։ Իր գեղերէն մէկ քանին կրակի տրվեր էին։

Ընդղեոյ կառավարութեան հանած յայտարարութիւնները մինչեւ հիմա մեծ արդիւնք մը չեն ունեցած։ Ընդ ամենը տասներկուբի չափ մեծ հողատէրներ հնազանդութիւն ըրին անդղեացւոց։ Ասոր պատճառն այն է որ ժողովրդեան մեծ բազմութիւնը ազէտ ըլլալով յայտարարութիւնները չեն հասկընար։

Սըր Ռոլֆն Ռամպել սպարապետին ժամանելը դատաքննութիւնները նիւթ եղաւ քանի մը անպղեական լրագրիներու։ Այս մեղադրեն զինքը թէ դանդաղ եւ ջղատանց խոհեմէ իր շարժմունքներուն մէջ՝ թէ յարձակման ժամանակ եւ թէ հալածելու, որով միշտ կը փախցունէ թշնամին։ Ասկէց զատ կը մեղադրեն թէ իր զօրացը հետ մեծ բազմութիւն կը պարտցունէ։

Թարմ լրագրին մէկ թղթակիցը կը ջանայ արդարացընելու սպարապետն այս մեղադրանքներէն։

« Թշնամին ամեն կռուի մէջ չփախցունելու համար, կըսէ, ոպարապետը պէտք էր զօրաց մեծ բանակ մը ունենար որպէսզի ամեն անգամ թշնամին պաշարէր։ Այս ալ անհնար է Հնդկաստանի մէջ սպարապետին ունեցած զօրքերովը՝ որոնք բազմաթիւ անդեր ցրուելու սովորած է։

« Իսկ երկրորդ մեղադրանքին գալով պէտք է գիտնալ, կըսէ, որ անպղեական զօրութեան համարումը շարունակ յաջողութեամբ կրնայ վերահաստատիլ Հնդկաստանի մէջ։ Ուստի սպարապետը պարտաւոր է վերջին անտիճան խոհեմութեամբ փարվելու իր պատերազմական գործողութեանցը մէջ. վասն զի թէ որ փոքրիկ ձախողութիւն մը պատահի, թշնամին տիրա կառնէ։ Սըր Ռ. Ռամպել սպարապետը՝ իր ըրած պատերազմական անօրէնութիւնները այնպիսի ճարտարութեամբ ու ազատութեամբ՝ գործ կը դնէ՝ որուն չափն ու սահմանը իր զօրքերուն մարմնական ուժը միայն կրնայ ըլլալ։

« Զօրքերուն եռեւէն տարված մարդոց թիւն արդարեւ շատ մեծ է։ Լուքնովի վրայ գացող անդղեական բանակին եռեւէն 70000 մարդ կերթար որոնք պատերազմող չէին։

« Լորա Լէյքի ժամանակները բանակի մը մէջ դանվված պատերազմող զինուորներուն ու չպատերազմող մարդոց իրարու նկատմամբ ունեցած համեմատութիւնն էր 1 ին 10. իսկ հիմա 1 ին 6է. այսինքն բանակի մը եռեւէն գացող հասարակ մարդիկը զինուորներէն 6 անգամ աւելի են. եւ ասկէ պակաս ալ չըլլար ըլլալ։ Փիղերը, ուղտերը, ձիերը, ոչխարները՝ պահանջներ, վարիչներ ու կերակրողներ կը պահանջեն։ Խանակին կամ կարասներուն, ուտելիքին եւ ուրիշ պէտքերուն մատակարարութեանը, զօրաց կատիքը լուալու, հանդերձները կարկըտելու եւայլն եւայլն յատուկ ըսպասաւորներ պէտք են։,,

---

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆին եւ դիւրաւ խարդախելի թղթադրամները փոխվելու համար շինված նոր թղթադրամները լմնցած ըլլալով՝ հինները փոխվել սկսան։

Սակայն այս պարզ գործողութիւնը չարամիտ մեկնաբանութիւններու առիթ եղաւ, որպէս թէ կառավարութիւնը նոր թղթադրամ հանելով՝ հինուց եղած թղթադրամներուն դումարը կ'աւելցընէ։

Այս խօսքը բոլորովին անհիմն առասպել մըն է։

Հասարակութիւնը պէտք է տպահով ըլլայ, որ փոխառութեան պայմաններուն համեմատ՝ նոր թղթադրամ չպիտի ելլէ. եւ հիմա կոխված թղթադրամներուն նը-

պատակը՝ միայն հինները նորոգել է. ինչպէս որ երկու տարին անգամ մը կըլլար։

Ամսոյս 8ին կայսերական հրամանաւ՝ Դիւրախտանի նախորդ կուսակալ Իզզէթ փաշան Ամիրիկեան Տրիպոլսոյ կուսակալ անուանեցաւ։

Ամիրիկեան Տրիպոլսոյ կուսակալ Օսման փաշան Իւսքիւդի կուսակալ անուանեցաւ։

Պօսնայի կուսակալ Դիանի փաշան Սկլանիկի կուսակալ անուանեցաւ։

Իւսքիւդի կառավարիչ Աբիֆ փաշան Պօսնայի կուսակալ անուանեցաւ Մուշիրութեան ատիճանաւ։

ԱՋԳԱՅԻՆ

Ընդհանուր հինգշաբթի օրը վերջացաւ Տ. Տ. Մաթէոս Սրբազնագոյն կաթուղիկոսը Գուրդարու ազգային պատրիարքարանը գնաց փոխադարձ այցելութիւն ընելու ուսմնապատիւ Սրբազան Պատրիարքին։

Մայր եկեղեցւոյ փողոցը մոռած ժամանակը, Պատրիարքարանի բոլոր վարդապետները, երկու եպիսկոպոս, եւ մայր եկեղեցւոյ բոլոր քահանայներն զգեստաւորեալ հանդիսիւ դիմաւորեցին Նորին բարձր Սրբազնութիւնը, եւ բազմաթիւ մանկունք շապիկ հագած՝ ձիթենեայ ոստեր ձեռվընին՝ քաղցրաձայն երգերով Սրբազնագոյն հայրապետին շնորհաւոր այցելութիւն օրհնեցին։ Ընթիւ բազմութիւն ժողովրդեան՝ Մայր եկեղեցւոյն փողոցին մէջ դիզված՝ ջերմեռանդ անհամբերութեամբ Նորին բարձր Սրբազնութիւնը տեսնելու եւ անոր սուրբ օրհնութիւնն ընդունելու կը բաղձային։ Սրբազնագոյն հայրապետը Մայր եկեղեցւոյ մեծ դրանը առջեւ կառքէն իջնելով եկեղեցին մտաւ, ուր Հրաշափառ Աստուածաշարականը հանդիսիւ երգվելէ ետեւ Նորին բարձր Սրբազնութիւնն իր հայրապետական օրհնութիւնը տուաւ բարեպաշտ ժողովրդեան։ Յետոյ Պատրիարքարան եկաւ ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարքին հետ տեսնվելու, եւ հոն ալ նոյնպէս մեծաշուք հանդիսիւ ընդունվեցաւ։ Այս ժամ հաքը Նորին բարձր Սրբազնութիւնը վերստին կառքը մտնելով Այսթէֆանոզ գնաց Տատեան պոյազատներուն տունը։

Երեկ, Սրբազնագոյն կաթուղիկոսը Սուրբ Փրկչի ազգային հիւանդանոցին եւ Ճեմարանին այցելութեան երթալով՝ յիշեալ ազգային հաստատութեան ամեն կողմը պտըտեցաւ, աչքէ անցուց. եւ հոն պատապարեալ բոլոր խղճալները, հիւանդները եւ անկարողները իւր սուրբ օրհնութեամբը մխիթարեց։ Ճեմարանին ալ աշակերտները, վարժապետները եւ բարեջան հոգաբարձուները նոյնպէս օրհնեց ու քաջալերեց։

Ճեմարանին մանկունքը՝ Սրբազնագոյն հայրապետին այս շնորհաբեր այցելութենէն զգացած անսահման ուրախութիւններն յայտնելու համար՝ շնորհակալութեան ուղերձ մը մատուցին Իրեն։

Ռէֆէէն մեր արդդ թղթակիցը սեպտ. 1 թուով մեզի դրած նամակին մէջ լուր կուտայ, թէ Ռէֆէի ուսումնարանը հանդիսական կերպով պիտի բացվի յառաջիկայ հոկտ. 11ին յաւուր տօնի Սրբոց Թարգմանչացն մերոց բայց աշակերտները սեպտեմբերի եռաքի օրերն հոն պիտի դանվին։

Յիշեալ ուսումնարանը գացող եւ երթալիք թոշակաւոր աշակերտաց տարեկան վճարելիքն է 250 բուպլի, որ է 1000 ֆրանք, կէսը կանխիկ՝ կէսն ալ վեց ամսէն ետեւ։ Աշակերտաց ճամբուն ծախքը ծնողք պիտի վճարեն. ասկէց զատ անոնց դրսի հագուստը պատրաստելու համար ալ՝ 50 բուպլի (200 ֆր.) մէկ անգամ միայն պիտի վճարեն։

ԵԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայրաքաղաքիս նախորդ անդղեական դեսպան լորա Սիրաթֆորա Ռէտքլիֆ կիրակի օրը մայրաքաղաքս հասաւ անդղեական Դրօթոթ շոգենաւով իր ընտանեացը հետ եւ Պէյօղլու անդղեական դեսպանատունը իջաւ։

— Սամոսի կղզւոյն պահպանման զօրքերէն երկու զինուոր՝ անցեալ ձմեռ նոյն կղզւոյն մէջ յոյն կնոջ մը բռնութիւն ըրած ըլլալով, պատերազմական ատեանը զանոնք վեց ամիս շղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց։

— Փարիզի կայսերական դեսպան վսեմ. Մէհմէտ Ճէմիլ պէյը՝ որ ժամանակէ մը ի վեր մայրաքաղաքս եկած էր, կը պատրաստվի նորէն Փարիզ երթալու։

— Աթէնքի կայսերական դեսպան Հալիլ պէյը շաբաթ օրը Կ. Պոլիս հասաւ։

— Նուսուֆեան վսեմաշուք Յովսէփ Զէկէրիան շաբաթ օրը Կ. Պոլիս հասաւ Գաղղեայէն իր ընտանեօքը։

— Կ. տանդեաշներու օգնութեան հասնող անձնանուէս անձինքները պատուելու համար կայսերական հրամանաւ շքադրամ մը կոխվեցաւ արքունի փողոցանոցը։

— Կէլի պօլուէն սեպտ. 6 թուով հեռաւեալ լուրերը կը գրեն։

« Բիւսթէմ անուն հռչակաւոր աւազակապետն այս օրերս նորէն երեւան ելեր էր Իրսալայի ու Ֆէրոայի ճամբուն վրայ. բայց մեր կառավարիչ Մէհմէտ պէյը քանի մը զինուորներով հոն դնաց եւ հանձարեղ խուզարկութիւններ ընելով յաջողեցաւ յիշեալ չարագործը ձերբակալ ընել, ու հոս բերելու։

« Գաղաքիս մօտ Շէյթան խանը անուն գեղը երեք չարագործ գեղացիի մը տունը մտան, ու այրը հոն չգտնելով, կնոջը զազանական բռնութիւններ ըրին ու եաքը խղդեցին. ականջի օղերը՝ որ 50 ղուրուշ հաղիւ կարժեն՝ դողնալու համար կնոջն ականջները կտրեցին ու փախան։ Տեսչութիւնն անմիջապէս այս չարագործներուն հետեւէն կընալով՝ դատաբռնեց, ու հիմա անոնք ալ բանտն են վերյիշեալ աւազակապետին հետ։

« Քանի մը նոր դրամանենգ բռնվեցաւ մեր կառավարչին աչալրջութեամբը։ Իմանալով որ քանի մը գեղացիներ զանազան տեսակ մետաղ կը գնեն քաղաքէս, գաղանի հսկողութեան ներքեւ դրաւ զանոնք, եւ վերջապէս Նունիսի մօտ ձորի մը մէջ սուտ դրամ շինած ժամանակնին վրայ գնաց ու բռնեց չորս հոգի եւ ամսոյս 4 ին Կ. Պոլիս խրկեց։,,

— Իզմիրէն սեպտ. 5 թուով հեռաւեալ լուրերը կը գրեն։

« Այս չորեքշաբթի օրը քաղաքիս տօնի Սրբոց Թարգմանչացն մերոց բայց աշակերտները սեպտեմբերի եռաքի օրերն հոն պիտի դանվին։

Յիշեալ ուսումնարանը գացող եւ երթալիք թոշակաւոր աշակերտաց տարեկան վճարելիքն է 250 բուպլի, որ է 1000 ֆրանք, կէսը կանխիկ՝ կէսն ալ վեց ամսէն ետեւ։ Աշակերտաց ճամբուն ծախքը ծնողք պիտի վճարեն. ասկէց զատ անոնց դրսի հագուստը պատրաստելու համար ալ՝ 50 բուպլի (200 ֆր.) մէկ անգամ միայն պիտի վճարեն։

հիւպատոսները կուսակալին պալատը ժողով ըրին՝ անշարժ սատցուածոց առուքը ժողվելու միջոցներ մտածելու համար. եւ որոշվեցաւ որ այս առուքը դեռ չվճարողներուն սահմանք ըլլայ։ Ասոր համար, հիւպատոսները խոստացան որ պէտք եղած ձեռնտուութիւնը ընեն տեղական իշխանութեան։ Սակայն զատ որոշվեցաւ. որ փողոցներուն մաքրութեանն ու շինութեանը աւելի ուշադրութեամբ հոգ տարվի։ Այս մասին ալ հիւպատոսները խոստացան իրենց ազդակիցներն տեսնելու որ իւրաքանչիւր իր կարողութեանը համեմատ իրեն ինկած ծախուց բաժինը վճարէ։

— Լեմ անապատի միաբան արժանապատիւ Տ. Երեմիա ուսուցիչներ վարդապետը՝ որ Սուրբ Երուսաղէմ ուխտի երթալու համար Պ. Պօլիս եկած եւ օրերուն պատճառաւ ձմեռն հոս անցուցանելու պարտաւորված է, Երեւելի Պ. Պոլսոյեանին գործակցութիւնը առ ժամանակեայ կերպով իւր վրայ առաւ։

— Ընդրիանուպոլսէն Սեպտ. 4 թուով հետեւեալ լուրը կը գրեն։

« Երէկուընէ 'ի վեր մեր երեք գետերը յորդել սկսան այն կերպով որ նմանը տեսնըված չէր հոս։ Ջուրերն հեռագիտակ կը բարձրանան։ Այս առտու Մէրիճէ գետն ուրիշ գետերն ու իր երկու ակերքները ընդարձակատարած ծովու մը երեւոյթ ունէին։ Քաղաքիս դուրս հաղորդակցութիւնները դադրեցան, եւ ամէն կողմ փայտ, ածուխ եւայլն բեռցած սայլեր կը տեսնըվին որ ճամբուն վրայ թողված են ջուրերէն պաշարված։ Սայլորդները մեծ դժուարութեամբ կրցեր են ինքզինքն ու կենդանիներնին ազատել։ Գէկիրատէն սպասված առ սարիական թղթաբերը դեռ չերեւցաւ։,,

— Սակէ քանի մը շաբաթ առաջ մայրաքաղաքիս մաքսատունը սուտ թղթադրամով բռնըված կնոջն հարցաքննութիւնը կը շարունակէ անսչութեան դուռը, եւ հետզհետէ նոր դիտելիքներ երեւան կելլեն, որով այս գրամանենդութեան գործին բոլոր մեղսակիցներուն յայտնըվելը կը յուսացվի։

Սուտ թղթադրամները Էմերիկայի մէջ շինվեր են։ Վերոյիշեալ կինը զանոնք առեր Ընդհոյ Լիվերբուլ նաւահանգիստը տարեր է ու հոն Այ-Սոֆիա շոգենաւը նստելով Պ. Պօլիս բերեր է։ Իր վրայ եւ հետը գտուս հանած հագուստի անառներուն մէջ դանըված սուտ թղթադրամներէն զատ՝ երեք ուրիշ սընտուկ ալ ելեցուն թղթադրամ ունի եղեր։ Իր բռնըվելը շոգենաւին գործակալներն իմանալուն պէս՝ իսկոյն ծանուցեր են տեսչութեան եւ շոգենաւին մէջ մնացած երեք սնտուկներն ալ անոր յանձներ են։

— Սակէ քանի մը ամիս առաջ օսմանեան հպատակ մը իր կինն արձակած ըլլալով, անցեալ շաբաթու զանիկա Էսթիրնէ գրանմօտ տան մը մէջ տանելուն պէս՝ դանակով կը զարնէ կը սպաննէ։

Տեսչութիւնն եռանդէ այս եղեռնագործը գտնելու որ սպաննութիւնն ընելէն ետեւ ձգեր փախեր է։

— Երիուշաբթի իրիկուն, թօփհանէէն Գաղղիոյ նամակատունը երթալու փողոցին մէջ, տեսչութեան զաղտնի գործակալ մը Գաշտանը անուամբ՝ սարձանակով զարնըվեցաւ բաւական ծանրը կերպով։ Զարնողը փախաւ։

— Շաբաթ օրը ցերեկը, Տաճիկ մը Սուլթան Մէհէմէտի մզկիթին մօտէն ձիով դացած ժամանակը՝ ձիէն վար ինկաւ, եւ գլուխը քարի զարնըվելով՝ իսկոյն մեռաւ։

— Ընդեալ երկուշաբթի իրիկունէն 'ի վեր գոչաւոր ասաղ մը կերեւնայ երկինքին արեւմտեան հիւսիսային կողմը հարիւրներն մօտ։ Այս ասաղը որուն գոչը իսկոյն որոշ կերպով լսեցնելվեր լուսնի լուսոյն պատճառաւ, յառաջացուցված էր եւրոպական լրագիրներուն մէջ։

— Ընդեալ հինգշաբթի առաւ, Օսմանեան ընկերութեան Սրոպէ շոգենաւը կղզիէն դալով Սարայ պուռնուսյէն ներս մտած ժամանակը երկու ջուխտակ նաւ մը կոխելով ընկղմեց։ Մէջը երեք ճանապարհորդ ու երկու նաւավարներ. ճանապարհորդները ծովէն հանվելով ազատեցան։

— Գերմանիայի արքունեաց մէկ քանիին մէջ սպասաւորութիւն մը ելաւ կանանց շրջազգեստներուն տակը դրված մեծ մալաքոֆներուն դէմ։ Ամենէն առաջ Վերթէմպերկի արքունեաց տիկնայքը ձգեցին մալաքոֆը։

Գաղղեոյ Սէն Ռանթէն քաղաքին կառավարիչը մալաքոֆներու համար յատուկ չափ մը որոշելով՝ հրաման ըրաւ որ այն չափէն մեծ մալաքոֆ հագնող տիկնայք հասարակաց կաբաւահան. դէսներուն մէջ չընդունվին։

« Յունիս ամսոյն դրուած նամակ մը ընկալաք այս օրերս սուրբ Երուսաղէմէն, որով կիմացընէ մեզ Ռէթլէհէմի Հայոց վանքի Թարգմանին վախճանիլը, զոր իրր հետաքրքրութիւն կը հաղորդենք աղդիս։ Յիշեալ Թարգմանը որ Գէորգ կը կոչուի եւ ըստ Երթաթցւոյ լեղուաւ Ճրոճիս Նրսար, 75 տարեկան էր կըսէ նամակագիրը. դրեթէ 50 տարիի չափ մեծամեծ ծառայութիւններ ըրած է մեր ազգային վանուց եւ շատ վտանգաւոր դէպքերու մէջ ազգասիրական քաջութեամբ օգնական եղած է Երթաթցւոց բարբարոսութեան ժամանակները. վանորոյ մեծ յարգ ստացած էր ոչ միայն ազգայնոց մօտ, այլեւ Լատինք, Յոյնք, այլազգի Թամարացիք եւ շրջակայ բոլոր բնակիչք մեծ հարգանք ունէին վրան։ Յունիս ամսոյն 29ին առ Աստուած փոխուեր է, եւ իւր հանդիսաւոր թաղման համար սուրբ Յակոբայ վանքէն 8 վարդապետ, քանի մը սարկաւագ եւ դպիրք յուղարկուեր են։ Ժողովրդոյ թիւը ամէն ազգը մէկտեղ առած 4000 հոգիէն աւելի է եղեր, գազգակիրք նոյն ինքն այլազգի Թամարացիք եղեր են հանդերձ արտասուօք. եւ մեծ բաղձութիւն կանանց՝ ըստ սովորութեան երկրին՝ 'ի գովեստ ննջեցելոյն բարձրաձայն երգեր կը կանչէին։ Նաեւ արժանապատիւ Մեսրոպ վարդապետ արարացի լեղուաւ սրտաշարժ դամբանախօսութիւն մը ըրած է, յիշելով նընջեցելոյն ազգասիրական եւ քաջութեան ձիրքերը։ Գերեզմանին մէջ դնելու ժամանակ, նախ Թամարացիք եւ յետոյ քրիստոնեայք ջերմեռանդութեամբ անոր ձեռքը եւ մօրուսը համբուրեր են ըստ ծիսի իւրեանց։ Թամարացւոց շնորհապարտ ոգին այս չափով գոհ չըլլալով, իրենց շէյխը մէկմէկ էոՒԷ ԷՌԷՈՒ հագուցեր է աշխատաւոր Թարգմանին չորս որդւոցը, ինչպէս եւ մեր վանուց կողմանէ ալ մէկմէկ կարմիր չուխայէ վերարկու շնորհուեր է։ Առաւսուն օր սուգը պիտի տեւէ, կըսէ նամակագիրը, եւ օրը 10-15 ոչնարար կը մորթեն եղեր վասն հոգւոյ հանդուցելոյն թէ Թամարացիք եւ թէ շրջակայ գիւղօրէից բնակիչքը։ Հանդուցեալ Թարգման Գէորգը՝ որոյ մահը ճշմարիտ կրկին տուած է բոլոր Փիրանու Թեան, բաղմաթիւ ընտանեաց եւ Թոռանց տէր է, եւ որդւոցմէ մէկուն արդէն իւր պաշտօնը յանձնուած է։

Աւետ։

— Իզմիրէն օգոստ. 26 թուով գրված նամակի մը մէջ հետեւեալ շարադրութեան լուրերը կը կարդանք։

« Գաղիահասակ եւ գեղեցիկ յոյն աղջիկ մը՝ աղքատարոյց պարկեշտ՝ սպասաւոր մտած էր Եւրոպացիի մը տունը։ Իր տէրերը շատ գոհ էին անկէ։ Տարի մը սպասաւորութիւն ընելէն ետեւ՝ ուզեր էր տիրոջմէն որ իր ամսականն աւելցընէ, բայց տէրը չէր հաճեր։ Սոր վրայ աղջիկը ձգեց ելաւ ու գնաց յոյն պառաւի մը՝ որուն գործը սպասաւորներու տեղ գտնել է։ Պառաւը առաջարկեց որ իր տունը կենայ մինչեւ որ լաւ տեղ մը գտնէ իրեն։

« Պառաւին տանը մօտերը բնակող յոյն մը՝ աղջիկը տեսած ըլլալով՝ փոքը չարիք դրաւ անոր համար. իր բարեկամներէն երկու իրեն պէս մոլի մարդոց հետ խորհուրդ ըրաւ որ աղջիկը գիշերանց պառաւին տունէն վերցուցեն։

« Ընդեալ չորեքշաբթի իրիկուն, կէս գիշերէն ժամ մը ետքը, այս երեք չարագործները դացին պառաւին տանը դուռը կոտրեցին, ներս մտան, աղջիկը բռնեցին, ու մէկը բերանը բռնելով որ ձայն չհանէ, միւսներն ալ զանիկա քաշքըշելով ու ծեծելով տունէն դուրս հանեցին, ու քաղաքէն հեռու պարտէզ մը տանելով իրենց չար կամքը 'ի գործ դրին։ Խեղճ աղջիկը թշուառ վիճակի մէջ է։ Բերնէն արիւն կուգայ եւ շրթունքները պատռավեր են։

« Այս գազանական բռնութիւնը ընող չարագործներուն երկուքը բռնվեցան. բայց երրորդը նաւ նստելով հրա փախեր է կըսեն։

« Պառաւ կինն ալ յունաց հիւանդանոցը տարվելով բանտարկվեցաւ. որովհետեւ կասկած կայ վրան որ յանցաւորներուն կամակից էր, ինչու որ աղջիկանը պառկած սենեակին վրայ պառկած է եղեր ինքը եւ կըսէ թէ ամենեւին չէ իմացեր տակի սենեակին մէջ եղածները։

« Այս օրերս յոյն պարտիզպան մը ալ 12-14 տարեկան եւրոպացի տղայի մը վատ ու զազիր բռնութիւն մը ըրաւ, եւ տղան հիմա գէշ վիճակի մէջ է։

« Տեղական իշխանութիւնը դեռ չըկրցաւ այս չարագործը ձեռք ձգել, բայց մեծ փութով կը փնտռէ։,,

— Ընդեալ շաբթու Գէյօղլու Սիմիթճի սօգաղը ըսված փողոցը կոյր մուրացկան մը՝ ազգաւ յոյն՝ թունաւորված մեռաւ։

Կերակուր կերած ժամանակը գաւաթ մը գինիի մէջ Սէ-էէ-ԴԷ խառներ խմցուցեր են խեղճին։ Այս սպանութեան գործին մէջ կնոջը վրայ կասկած ըլլալով բռնըվեցաւ, ինչպէս նաեւ վերոյիշեալ թոյնը վաճառող դեղավաճառն ալ։ Սինը կը պնդէ թէ ինքը անմեղ է, եւ իր այրը գինովութեան ժամանակ ինքզինք մեռցունել ուզելով այս բանն ըրած է. բայց ասով իր վրայ եղած կասկածը փարատած չէ. որովհետեւ կըսվի թէ կնոջը վարքը աւրած է, եւ անցեալներն ալ Պատրիարքարան գացեր է խնդրելու որ զինքը էրիկնէն բաժնեն եւ ուրիշի հետ ամուսնանալու հրաման տան։ Պատրիարքարանն ալ մերժեր է այս խնդիրը։

— Ընդեալ ծանր անդամանդը։ Այս օրերս Լայպզիկի մէջ մեծ ադամանդ մ'երեւան ելաւ որ մինչեւ հիմայ ծանօթ եղած ամէն անդամանդներէն շատ աւելի մեծ է, եւ իր բուն արժէքը 125 միլիոն ֆրանք կը համարուի։ Այս ծանրագին քարն երկաթ հողի Պրազիլիայէն բերվեր, եւ Լայպզիկ հասնելէն ետքն ըսկրատ զանիկայ գնող մը փնտռել 3 միլիոն ֆիորին պահանջելով։ Բայց Վիէննայէն ոստիկանութիւնը բանն իմանալով հրաման խրկեց որ անդամանդին տէրերը բռնեն եւ Վիէննա խրկեն եւ իրօք անոնց երեքն ալ ոստիկանութեան գնուորներով մայրաքաղաքս բերուեցան։ Այս զարմանալի ակն պատուականին պատմութիւնն հետեւեալն է։ Երեք տարի յառաջ Լոբենցոյ տոս Սանդոս անուամբ պրազիլացի աղքատ գեղացի մը Գորբեկոյ Վերմելհոյ տոյ Բրրայալ գետակին եզերքը ջուր առնելու գացած ժամանակը գեղեցիկ քար մը գտաւ։ Երկայն ժամանակ աս քարը գեղացւոյն քով ծածուկ մնաց, մինչեւ որ գերի մ'ըստ պատահման իմանալով իր տիրոջը ծանոյց։ Պարապ տեղ տերը ջանաց նոյն քարին վրայ աւելի տեղեկութիւն մ'առնուլ եւ կամ զանիկայ ձեռք ձգել։ Վերջապէս գեղացին ամմարդուն ձեռքէն ազատելու համար իր դեղը Թողուց ու Մոկեմերիմ քաղաքը քաշուեցաւ եւ ուզեց հոն իր ծանրագին վաճառքն Յովակիմ անուամբ հարուստ մարդու մը ծախել։ Յովակիմ քարը տեսնելէն ետքը 500 պրազիլական դահեկան տուաւ բայց գեղացին այսչափով գոհ չըլլալով՝ ուրիշ մը հետ սկսաւ սակարկութիւն ընել։ Այս երկրորդն որ երեւելի պատգամաւոր մը էր, խաբէութեամբ ադամանդը ձեռք ձգեց եւ ետքը բոլորովին ուրացաւ անոր իր քոչն ըլլալը։ Գեղացին եւ իր քանի մը բարեկամները բան ոսոիկանութեան խմացուցին, սակայն իր ըրած ամէն քննութիւններն յաջող վախճան չունեցան։ Միայն այսչափ խմացուեցաւ թէ Մանսել անուամբ մէկու մը յանձնուած է որ զանիկայ Եւրոպա տանի ու ծախէ։ Այս գէպքը երկու տարի յառաջ պատահած էր, եւ նոյն ժամանակէն մինչեւ հիմայ ադամանդին վրայ ամենեւին բան մը չէր լսուեր, մինչեւ որ մօտ օրերս Լայպզիկի մէջ նորէն երեւան ելաւ։

Կըսուի թէ քարը երկուունկի (17 տրամի մօտ) կը կշռէ եւ Թրեսդայի վաճառականի մը ծախքովը գեղեցիկ յըղկուած է։ Ե-ԴՈՅ

— Գաղղիացի դիտնական եւ ընտիր ուսուցիչ մը կը փափաքի երեւելի տան մը մէջ դասատուութիւն ընելու՝ շարունակ հոն կենալով. եւ կը խոստանայ տըղայոց կատարեալ դաստիարակութեանը վերաբերեալ ամէն ուսմունքները սորվեցընել։ Ուզողը լրագրոյս գրասենեակէն կրնայ պէտք եղած տեղեկութիւններն ստանալ։

ՆՈՐԱՏԻՊ ՄԱՏԵԱՆՔ

ԱԹԱԼԱԼ ԵՒ ՈՒՐՆԻ

ԱՆՈՒԱՆԻ ՇԱԹՈՊՐԻԱՆ ԳԱՂԼԻԱՑԻ ՄԱՏԵՆԱԳՐԻՆ ԸՆՑԻՐ ԳՐՈՒԱԾՆԵՐԻՆ

Թարգմանեաց Պ. Գաբրիէլեան Գ. Զաքարեան։

Այս երկու գրութեանց առաջինը արդէն թարգմանված ու տպված է 'ի Զմիւռնիա 1843 ին, բայց մեր քաղաքակցոյց մէջէն քիչերը տեսած

են. իսկ երկրորդը դեռ նոր թարգմանվեցաւ։ Աթալայի առաջին թարգմանութիւնը տրդարեւ իր քաջուշիմ թարգմանչին երկասիրութեանը պատիւ կընէ. բայց այս նոր թարգմանութիւնը դրեթէ 16 տարիէ 'ի վեր աշխարհարառ լեզուին ըրած յառաջադիմութեանը նայելով՝ արդի ճաշակաց աւելի յարմար ընելու ջանք եղած է։ Այս երկու դրքերուն տպագրութիւնը գրասէր ազգայնոց կանխահաւոյց նպատակն կարօտ ըլլալով, արդդ թարգմանիչը ստորագրութիւն բանալու պարտաւորված է՝ այն յուսով որ տպագրական ծախքը ելլելու բաւական ըլլալու չափ բաժանորդ կրնայ գտնել։

Մէկ օրինակին գինն է 12 զուռուշ, եւ կրնայ ստորագրուիլ, Զինիլի խանը լաղրոյս դրասենեակը, Մէրճանը Պ. Յ. Մարդարեանին գրատունը եւ քանի մը ազգասէր յարգի անձանց ձեռք։ Վճարողը տոմսակ մը պիտի ընդունի, եւ տպագրութեան լսանելը հրատարակվելուն պէս՝ Պ. Յ. Մարդարեանին գրատունը տանելով ստորագրութեան փոխարէնը պիտի ընդունի։

Կանխաւ չստորագրվողը՝ եղբը 20 զուռուշի պիտի գնէ մէկ օրինակը։

ԿԻՆԳԻՆԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄԱՌՕՏ

ՀԱՅԱՐԱԿԱՑ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ վերջերս հաստատուեցաւ հոգորն է որ Իզմիրի մէջ հրատարակվեցաւ մեծարգոյ Գալուստ աղա Կոստանդեան ուսումնական պատանիին աշխատասիրութեամբն եւ ծախիւքը։

Կը դանվի մայրաքաղաքս Մէրճանը Պ. Յարութիւն Մարդարեանին գրատունը։

Հասարակաց թանգարանը ձրի նուիրված է Ազգին։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Մայրաքաղաքիս հեռագրատան վերատեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Ռուսունճաֆայի տօնավաճառին պատճառաւ հեռագրատուն մը պիտի հաստատվի հոն, որ կայսերական տէրութեան ամեն հեռագրատուներուն հետ պիտի հաղորդակցի, բայց միայն տաճկերէն լեզուով։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԴԱՆՈՒԻԷԻՆ ՍԵՒ ԾՈՎ ԵՒ ՀԵՏՆ ԱՆ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏ ՄԸ Ի ՓԻՍԹԻՆՃԻ

Այս երկաթուղիին շինութիւնն յառաջ տանելու համար Ընկերութեան անօրէններուն կողմանէ եկած հրամաններուն ղօրութեամբ՝ իմաց կը տրվի բաժանորդներուն որ ամեն մէկ բաժնի համար հինգ լիրա սթէռլին երկրորդ անդամ պիտի վճարվի ընկերութեան սեղանաւորներուն՝ ստացագիր մը անոնցմէ առնելով՝ առաջին վճարքին համար առնվված կերպովը։

Բրամանաւ ընկերութեան
Ժ. Ա. ՊԱՐՔԼԷ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

2500 տոմսակով, ամէն մէկը 500 ղուռուշի

Այս վիճակահանութեան մէջ վաստրկվելիքը չորս ազարակ (չիֆլիք) է ԵՀԵՐՕԼԻ Պուրկազին, երկու հազար հինգ հարիւր քսակի արժողութեամբ։ Այս ազարակներուն անունն է՝ Վայիա, Պէօյիւք պաշ, Գարա թէրէ եւ Մուհրիզ Զիֆթլիկլէրի։ Զորսն ալ իրարու կից են եւ Պուրկազին երեք քառորդ հեռու են ԵՀԵՐՕԼԻ ճամբուն վրայ։ Ունին տասն հազար (10000) քիլէ ցորեն ցանելու հող. 1000 փէնիմ ալմէյա 10000 ոչխար արծելու համար։ Երկու մեծ եւ խիստ բարեբեր պարտէզ պտղատու ծառերու եւ ընդեղէնի, մեծ այգի մը, մէկ նպարավաճառի (պաքալի) խանութ, երկու ջաղացք, երկու փուռ, երկու մեծ անասուն, 30 տուն, 4 մանրքա, մեծ յարդանոցներ, 375 կենդանի, այսինքն 25 դամէշ (մանտա), 165 կով, 125 ցուլ, 25 ձի եւ այլն. նաեւ ամեն տեսակ երկրագործական գործիքներ եւ պղնձէ կաթսայներ եւ այլն։

Այս հարստութիւնը մէկ թիւ մը պիտի վաստրկի։ Ազարակներուն հեծելները Պալաթիա Պանք Օթօմանին յանձնվված են Մօսիւ Լաւարտ Լաֆօնթէնին անուամբը, զորոնք վիճակահանութիւնը քաշվելէն ետեւ՝ վաստրկող տոմսակին տիրոջը պիտի յանձնէ Պանքան։ Ծախսված տոմսակներուն ոտակն ալ նոյնպէս Պանքան պիտի դրվի, մինչեւ որ վիճակահանութիւնը քաշվի յառաջիկայ հոկտեմբերի ամսոյն մէջ, կամ աւելի առաջ՝ թէ որ տոմսակները շուտ ծախվին լրմենան։ Դաշվելու օրը 15 օր առաջ լրագիրներու միջոցաւ պիտի ծանուցվի։ Դաշվելը պիտի կատարվի Պալաթիոյ Պօրսան երեք պատասխանատու վաճառականներու վերատեսչութեամբը կանոնաւոր կերպով։

Այս վիճակահանութեան 2500 տոմսակները Պալաթիոյ Պալըզ Խազարը Մօսիւ Լաւարտ Լաֆօնթէնին վաճառատունը կը դանվին, եւ ուզողը տակը տալով անկէց կրնայ տանալ։

Ընքունի բժշկական դպրոցէն ելած Կեսարացի Տոքթոր Գայմագամ մեծարգոյ Մէհմէտ Բիւշրի պէյը՝ ամեն տեսակ հին եւ նոր արաբացի եւ պարսիկ գիրերը Օսմանեան լեզուին կանոնացը համեմատ կարդալու, եւ այն զանազան գրերուն բաղադրութեան կանոնները դիւրութեամբ հասկընալով տաճկական գրագիտութեան ամեն ճիւղերուն լաւ տեղեկանալու համար Նո-իպէրիէ-լ Էրիֆաւ (ընծայ տղայոց) անունով 60 երեսէ բաղկացեալ տետրակ մը հրատարակած է։ Այս տետրակը՝ որ տաճկերէն գրագիտութեան զանազան ճիւղերը սորվելու փափաքող մերաղնեայց ալմեծապէս օգտակար է, կը ծախվի Սուլթան Պայազիտ թղթավաճառաց դլուխ Հաճի Մէհմէտ էֆէնտիին խանութը, Շուկան գրավաճառաց (Պահաֆ) փողոցը Սուլթան Մէհմէտլի Ալի էֆէնտիին խանութը, եւ Իսկիւտար Պէյիւք Համամի դիմացը Բրուսալիի Էլճաճ Մէհմէտ էֆէնտիին խանութը։ Գինը 20 զուռուշ է։

Պէշիկթաշի Նէնի Մահալլէն Զորս աղբիւրի փողոցին վրայ տասն եւ վեց կանգուն լայնութեամբ եւ քսան եւ հինգ կանգուն երկայնութեամբ ընդամենը չորս հարիւր կանգուն զետին մը կայ ծախու։ Գիրքը խիստ գեղեցիկ է եւ ծովահայեաց, բոլորտիքը պատ քաշված է եւ պէրները քարուկիր պատերով շինված են։ Ուզողին՝ կէսն ալ կը ծախվի։ Այս տեղը ամբողջ կամ կէսն առնուլ ուզողը լաղրոյս դրասենեակը դալով կրնայ պէտք եղածը խօսակցիլ։

Տրանի մը փոքրիկ հեռաբ Ամերիկայէն վարելու կաղ մը կոտոյ, որ յատուկ շինուած կանգեղներու մէջ կը վառի։ Ան կաղը ուրիշ կաղերու նման քարշելի հոտ չունի. ե-ինչպէս պայծառ է։ Կանգեղները՝ գինովելիքը ներքի որ հասարակունին ալ գործածէ ասա կաղին։ Հարը չունի՝ ղարուշին մինչեւ դասը ղարուշնոց կայ։

Ան ե- այս օրերս նորութիւն մը եկաւ Ամերիկայէն, որն որ նմանապէս երբեն յապոնի կանիրն ուներ։ Ան իրենէն մաքուր ե- հանելի երեւոյթ մը ունի։ Լայնաշերմակ ե- պայծառ է, ե- հասարակ իւղին երեւ+ ելրս անգամը կը գինանայ. որովհետեւ՝ հաշիւ կելլայ որ տարեկան ամեն կոգայ ասա իրենէ։ Նաեւ հասարակ իւղի Ամերիկայի լամպանիր։

Կը ծախուի Պ. Մ. Մինասեան ե- ընկերակցաղաղան Օրինիլի խանին եպեսի գոսարը. Գալատիա։

Զանազան տեսակ պատի թուղթեր խիստ ժան տեսակներէն մինչեւ ամենէն ընտիր եւ բարձր տեսակները Եւրոպայէն բերել տրված՝ չափաւոր գնով կը ծախվին Պահճէ խարուն Համիտիէի Իմարէթին դրանը քովի մաղազան։

Ան լաղիրը շաբաթը անգամ մը կ'ելլէ հինգշաբթի օրերը։ Ով որ ուզէ կրնայ ստորագրվիլ, Պ. Պօղոս Զինիլի խանը լաղրոյս դրասենեակը։ Իսկ դուրսերը հոդաբարձուներն են.

Իզմիր՝ Սարգիս աղա Աղաբեկեան.
Ամերիկա-պօլիս՝ Գէորգ աղա Ներուսեան.
Տրապիզոն՝ Պօղոս աղա Պիւրճեան.
Թոխատ՝ Մահտեսի Յակոբ աղա Աղաբանեան.
Կարին՝ Սարգիս աղա Խոսրովեան.
Էրզրում՝ Յակոբ աղա Պէշիրդլեան.
Պոլիս՝ Յակոբ աղա Մանկ.
Հալէպ ե- Ուրֆա՝ Յովհաննէս աղա Թիւրբաճեան.
Գրուսա՝ Մահտեսի Յովսէփ աղա Դանիէլեան.
Էդիպտոս՝ Մկրտիչ աղա Թէիզեան.
Նիկոմիդիա՝ Պ. Տ. Մուրատեան.
Թրէբիզոն՝ Թադէոս աղա Ցէոլեան.
Վան՝ Պ. Մկրտիչ Տ. Աստեան.

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրվիլ ուզողները՝ այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ (ԳԱՄՊիՕ) ԳԻՆԵՐԸ ԹՂԹԱԴՐԱՄՈՎ, ԱՌԱՆՑ ՍՔՕՆԹՕՑԻ

9 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

		Ղուռուշ	
Լոնդրա	31 օր պայմանաժամ		
„	3 ամիս „	154½	155
Փարիզ	„		
Մարսիլիա	„	245	
Ամստրդամ	„		
Վիէննա	„	600	615
Թուրին	„		
Լիսբոն	„		
Հենուա Լ. Ն.	„		
Օրէսա	„		

ԴՐԱՄՈՑ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԹՂԹԱԴՐԱՄՈՎ

10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Օսմանեան լիրա Մէճիտիէ	143	
Ընդրլիական լիրա	157	
Գաղլիոյ 20 ֆրանգոց ոսկի	125	
Ռուսի բօլիմիէ-իսլ	127	
Ամերիկոյ դոլարներ	73	20
„ Մահաս	72	20
Մէճիտիէ 20նոց ոսկի	37	
„ Արծաթ	28	20
Հինգ ֆրանգոց արծաթ	31	
Գարպովանոց	24	20
Գուլդնաթիս	36	
Բրէնիա	34	
Սոֆիրին	217	
Մահմուտիէ ոսկի	140	
ոչ փանոց, հազարին	320	

Կ. ՊՕԼԻՍ 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԸՐՄՏԻՐ

Յորեն Բուդելիէ	„ „	31	34
„ Իսմայիլիէ	„ „	39	41
„ Կուլոյէ	„ „		
„ Թայլան	„ „	39	42
„ Իզմիրլիէ կիլոյ	„	26	32
„ Բուդելիէ կիլոյ	„	30	32
Ենիշեհիսարի Կուլոյէ		24	25
„ Ենիսէհիր „			
Գարի Բուդելիէ	„	15	16
Բրէնդ Ոնելիէ	„	4	20

Վահանանոցիս մէջ կայ ընդամենը 170,000 էրէ- ցորեն ե- 100,000 էրէ- գարի։

ՄԹՏԱՐՔ

Սելիմ Ա. ոսկ	ընտիր ղուշ	500-510	
„ Բ. „		450-460	
Մէշրուտ կարմիր		450-460	
„ „		430-440	
Հասան երկայն ընտիր		490-510	
„ „ միջակ		470-480	
Տէմիրտէշ		610-630	
Պարսկասանի միջակ հօխան		220-230	

ԳԱՂԹԱՐՆԵՐԻ

(ԳԱՆԹԱՐԻՑԷ)

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

		Ղուռուշ	էրէ	Ղուռուշ	էրէ
Ադիան	հօխան	400			
Թէֆթիկ Լինիէ-բէ-		42.			
Բուրդ (Ենգէտ) Բուդելիէ		10			
„ Լուսցլաք	„	15.			
Մերզիֆոն		32	33		
Հէհրի Լինիէ-բէ-		6		7	
Գիրեսոր (Մաղը) սե-		17			
Մահմուդիէ Ենգիտ. ըստ տեսակին		400.			
Թիքիրտաղ ճերմակ տէրեւ	հօխան	25.		35	
Բոմպակ Իզմիրի	„	9.		10	
Զէր Այվալըք	հօխան	7,			
Ինոս (Սոդոն) Գանդիա		6,		7,	
Աղ ֆօլ				7	20

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

Լայնքի		Ղուռուշ	
Ոչխար Գանդիա Ա. սոկ	100 հօխ.	1020	1450
Շամբ			
Ենդ. Գալ. 6—10 լիտր		490	
Ենդ ե- Հալ. էշ. Ա. սոկ.	„	380	390
ղուշ. էրէ.	ղուշ. էրէ.		
Պղտէր (Պիպէր)	հօխայ 10		
Գարսին (գարբլին)	էվ	38	40
Մէնիկ (Գարբէնֆիլ)		7, 20	8

ՆԵՐՔԻՆԷՆ

Լէնտ (Զէվէտ)

Պէնգալա	հօխ. ղուշ	200	180
Սպիտակապէս (Խոսրովպէյ)		190	410
Որդան Կարմիր (Գարմազ)		55	115

Մէտաղլինի

Ենոտ (Գալայ)	կենդ. ղուշ	1080	
Իրիսի Ենդ.			
Իրիսայիս- (Լամա) բուլբայիս-		93	95
տասակոսի։ կենդ ղուշ			
Յպայիս- (Տէմիր) բեհեհայս-	„	7	100
Տարիակ ընդ-	1-12	170	175

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱՅԻ ԳԻՆԵՐԸ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՆ 147 ՂՈՒՌՈՒՇ

ՀԱՇՈՒԵԼՈՎ

Լայնքի	Երկարութիւն		Գին	
2 սանթիմ	20	Սէ-բուհի գիրք	22.	25
կէսնոց	„	Սովալաստր „	26.	
„	„	„ ծանր բուրլը	29.	30
6 սանթիմ	„	„ գիրք	35.	
2 ղրոյ	„	„ „	.	43
2 „	„	Զուբլը „	26.	27
կէսնոց	„	„ „	28.	29
5 սանթիմ	„	„ „	30.	31

Ամերիկեան վերարերեալ

Լայնքի	Երկարութիւն		Գին	
2 սանթ	24	3 Ֆ. մարտ նեղ	30	
„	„	5 „ լման	45.	46
„	„	6 „ „	54.	55
„	„	„ ծանր մանանդի	70.	75
երեսնոց	36	6 ամերիկեան նեղ	55.	58
5	„	8 „ լման	75.	80
„	„	7 „	67.	70
7 „	28	11 „		100
կէսնոց	36	11 թէրէ էնտր	110.	115

Խասարլըքի վերարերեալ

Լայնքի	Երկարութիւն		Գին	
5 սանթ	12	Բուրիսա գիլիկ	33.	35
2 ղրոյ	24	„ էֆտրէ	55.	60
9 սանթ	„	Պուրսա „ ռէխ	30.	32
„	„	„ „ էֆտրէ	60.	65
կէսնոց	38	Դրէբիզոն գիլիկ	55.	65
6 սանթ	„	Խարսա „ „	100.	115
կէսնոց	40	Մարմարիս „	45.	100
5 սանթ	„	„ „	90.	120
6 „	„	„ „	110.	130
կէսնոց	37	Նէրէբէյթ „	50.	55
2 սանթ	24	Սպինարիս գիլիկ	24.	37
27 „	„	Սիրեն „ „	3.	
6 սանթ		Դրոֆիկ „ „	4.	½
„		Խարիսէլիք „ „	4.	½
կանգոնոց	էֆէտ	„ „	5.	

Հասարակ մանած։

			Ղուշ.
Սրոյ մանած	8	14	20
Լիտրոյ			24

Զիրի վերարերեալ

Լայնքի	Երկարութիւն		Գին	
7 սանթ	20	Թուրանջի պասմա	34.	35
„ „	„	Լաճիվերտ „	46.	48.
„ „	„	ավանա մալպասա ղարշը	100.	110
2 սանթ	10	Պասմա ֆերիչի ղարշ	12.	13
„ „	„	Զանգան Լաֆէ	16.	20

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

ԻՏՊԵՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՕԼԻՍ· ՀԻՆԻԼԻ ԽԱՆ